

Styreleders tale til årsmøtet i Geno 28-29. mars 2022

Møteleder, utsendinger og gjester:

Velkommen til Geno sitt årsmøte 2022. De to foregående årsmøtene har vi hatt digitalt, så det er både spennende og trivelig å få samles igjen. I år har vi felles arrangement med Tyr og Norsvin, jeg håper det kommer til nytte både faglig og sosialt.

Dere som er her, har på den ene eller andre måten en viktig rolle i et nasjonalt og globalt perspektiv – dere bidrar til matproduksjon! Bonden har verdens viktigste jobb, og vi trenger et kobbel av personer og tjenester rundt oss for å levere best mulig i vårt virke, blant annet våre dyktige ansatte i Geno. Om du er ansatt i Geno, sorterer sædstrå, steller dyr i Geno sine fjøs, inseminerer eller om du er bonde – takk for den jobben du gjør! Bondegårdens ringvirkninger for arbeidsplasser i samfunnet for øvrig er store. Med det globale fokuset på matsikkerhet og tilgjengelighet, håper jeg det kommer anerkjennelse og økonomi til oss som produserer maten.

NRF leverer bærekraftig mat

Vi leverer bærekraftig og sunn mat til en økende befolkning. Verden vil fortelle oss det motsatte, og om en tar bort grunnskolelærdom om naturlige prosesser, fotosyntese, karbonkretsløp, ja da har de rett. Men en kan ikke sette en strek over fotosyntesen fordi den ikke passer inn. Norge er et grasland, fortsett jobben med å omdanne gras til høyverdig næringsprodukt med å sende graset gjennom en drøvtygger.

Bonden bidrar til et bedre klima med stadig fokus på grovfôr kvalitet og fôring, agronomi og dyrkingmåter, dyrehelse og dyrestell. Dette er det utrolig viktig at vi har et bevisst forhold til. Vi er gode på det vi gjør, samtidig må bidra til bedre klima og bedre dyrevelferd og vi må vise at vi bidrar. Forbruker bestemmer hva som legges i handlekurven, vi må bidra til at dette blir produkter av storfe i alle former, både fra ammekubruk og melkebruk.

Geno er eid av den norske bonden. Det gir oss styrke til felles innsats i avlsarbeidet. Avl og god økonomi for bonden heng sammen. Avl er et utrolig viktig fundament for god dyrehelse, god ressursutnyttelse, et godt klimaregnskap og trivsel for bonden i fjøset. Vi må fortsette å sette søkelys på styrken det er å stå såpass samlet som vi gjør i Norge, bruk genetik fra Geno generelt og NRF spesielt for å støtte opp om jobben vi gjør på avl og sæddistribusjon.

Produksjon og avl

Et stort tema i Geno i 2021 har vært produksjon 4.0. Vi har behov for å effektivisere produksjonen, få bedre flyt, bedre dyrevelferd og HMS, forbedre leveringsgrad og rett og slett lete etter muligheter for å bli enda bedre i alle ledd.

Etter et turbulent år med utfordringer på RedX i lab og produksjon, og at vi derfor ikke har vært leveringsdyktige i markedet, har summen av dette bidratt til et negativt resultat i Geno. Jeg vil takke de ansatte for en solid innsats i forbedringsarbeidet som er blitt lagt ned.

Nå leveres det topp kvalitet fra RedX labben – og via 3 skiftsordning som ble innført nå i mars skal produksjonen nå nye høyder. GenoGlobal teamet har fått i oppgave å selge mer enn

før, med godt fokus og dyktige folk i jobb har jeg tro på at salget globalt skal øke. Dette blir viktigere enn noen gang for å fordele kostnader på flest mulig strå.

Når det gjelder fjøs og produksjonslokaler på Store Ree har vi sett om det er mulig å bygge nytt fjøs i skogen og å flytte hele produksjonen fra Låven på Store Ree ut til skogen og i tilknytning til oksefjøsene. Tallene så langt viser at kostnadene blir for store, noe som gjør at vi nå har fokus på å få til nytt oksefjøs for å få satt oksene i enkeltbinger. Dette for å bedre dyrevelferd, sædproduksjon og HMS.

På Øyer er vi i gang med å bygge nye karantenefjøs et lite stykke unna testingstasjonen, denne kan da driftes av de ansatte på Øyer. Vi har festet en tomt hos en av de som leverer grovfôr til oss der. Det er en investering på omtrent 20mill. Dette vil gjøre at testingstasjonen og Store Ree får lik smittestatus, som igjen gir oss mulighet til å flytte okser til produksjonen på Store Ree når de er klare for sædproduksjon uten å måtte vente på at en hel pulje skal bli klar. Det vil bidra til raskere avlsframgang. Vi har imidlertid møtt på utfordringer med klager fra nabo. Saken omhandler blant annet byggingen er i strid med LNF regelverket. Saken ligger nå hos Statsforvalteren.

På testingstasjonen er vekter satt i drift for å få inn data på tilvekst og for å senere se dette opp mot sædkvalitet. I tillegg er det vedtatt installert nytt CASA – fritt oversatt computer assistert sperm analyse- som er et digitalt mikroskopverktøy for mer kunnskap og bedre beslutninger når det gjelder sædkvalitet. Jobben med å skaffe mer kunnskap og hva som påvirker sækvalitet er viktig for hele produksjonen.

I løpet av 2021 har vi fått nye eksteriørmodeller. De nye modellene tar med seg fenotypedata fra 1-5 laktasjon, noe som er viktig for å se hvordan eksteriøret utvikler seg over tid, for økt sikkerhet på avlsverdiene og økt arvegrad.

Det er også tatt i bruk maskinlæring for økt avlsframgang på kolletegenskapen, dette vil gi større sikkerhet for egenskapen.

Nytt av året er også nye indekser for holdbarhet og voksenvekt, i tillegg til beinbygning, hasekvalitet, melketype og overlinje.

Avl er spennende- en skal aldri bli helt fornøyd, og en må hele tiden søke å bli bedre. Det er det som driver oss framover.

Jeg vil også trekke fram embryosatsingen til Geno. Embryo er et kostbart men effektivt tiltak for økt avlsframgang. Her må vi se på hvordan vi kan få mest mulig igjen i økt avlsframgang med de ressursene vi legger inn. Tallene viser at det er større tilslag for de veterinærene som legger inn mange embryo. Vi kommer til å satse mer på områder der vi lykkes med høyere andel fødte kalver etter embryo for å få ned kostnaden på den økte avlsframgangen. Hvordan vi rigger embryoproduksjon blir en viktig sak i tida som ligger foran oss.

Når det gjelder Spermvital er vi på utkikk etter medinvestorer for få ekstra fart i seilene. SpermVital teknologien begynner å bli godt utviklet, og er under stadig utvikling for å nå nye markeder og nå større salg internasjonalt. Vi har tro på at Spermvital skal lykkes framover.

NRF inn i framtida

Vi må levere det markedet vil ha. Både innenlands og utenlands. Vi må være den foretrukne sædleverandør uansett hvilken genetikk bonden ønsker.

For at NRF kua skal ha en plass i framtida skal NRF genetikken være blant topp 3 i verden.

Styret har stort fokus på økt avlsframgang og på økonomi, og på balansen mellom dette. Jeg mener det er riktig å investere hardt på økt avlsframgang, samtidig må vi sikre et høyt salg og at vi er konkurransedyktige på pris. For å lykkes med et offensivt avlsopplegg og samtidig holde kostnadene nede er vi avhengig av høy oppslutning i markedet.

Et godt tiltak for bonden er GS testing på gårdsnivå. Jeg påstår at en tjener inn GS testen allerede første gang en inseminerer kviga. Bruk av GS og avlsplan gjør en sikrere på å treffe riktig far til avkommet. I tillegg kommer verdien av å sette på de riktige dyra. GS testing gir også merverdi for NRF populasjonen ved at alle GS testene bidrar til sikrere avlsverdier- jeg vil oppfordre alle til å teste alle hodyra i deres besetning for egen og felles framgang.

Geno er nå inne i en omstillingsprosess. Det er tøffere tider økonomisk med lavere salg innenlands og økte kostnader. Geno må tilpasse drift og organisasjon for å være konkurransedyktig i framtida. Styret har gitt administrasjonen i oppgave å iverksette omstilling av Geno sine ressurser, for å ta ned kostnader i Geno SA med 7-10 millioner kroner. Prosessen omhandler å se på muligheten for innsparingstiltak, omstilling av arbeidsstokken og nedbemanning. Jeg vil takke ledelsen for en ryddig og stødig prosess så langt. Vi vet at slike prosesser kan være krevende for menneskene i alle deler av ansattgruppa, men med mål om et styrka Geno framover er det viktig at alle ser på mulighetene som ligger i dette arbeidet.

Eierorganisering – med Geno i omstilling er det også naturlig at vi ser på hvordan vi eierne organiserer oss. Markedet er også i endring. Jeg stiller spørsmålene: er eierne våre i endring? Er organisasjonen vår i stand til å nå inntil fjøsveggen, og inn fjøsdøra? Det er dit vi skal, inn under huden på gårdbrukeren. Kan vi gjøre ting smartere, mer effektivt, mer økonomisk? Kan vi nå flere enn vi gjør i dag? Jeg håper vi får betraktninger og ideer rundt dette temaet i debatt på talerstolen videre i årsmøtet!

Så en generell oppfordring til slutt. Har du tanker rundt Geno – NRF – organisasjon, eller hva det måtte være: ta kontakt, ring, send e-post. Gjør styremedlemmene gode ved å stille spørsmål og kom med ideer og tanker. Dere er Geno sine eiere, bruk muligheten for å bidra til Geno inn i framtida.

Takk for oppmerksomheten og godt årsmøte!

Vegard Nils Smenes